

Varhaiskasvatuksen tilatarveselvitys ja hankesuunnitelma 10.5.2023

1. Aiemmat päätökset

Varhaiskasvatuksen tilatarpeet ja kehittämissuunnitelmat perustuvat Muhoksen kunnanvaltuuston 19.10.2020 §58 hyväksymään varhaiskasvatuksen kehittämissuunnitelmaan 2020-2025. Kehittämissuunnitelmaa on päivitetty hyvinvointilautakunnassa 7.12.2022 §148. Lisäksi hyvinvointilautakunta on käsitellyt varhaiskasvatuksen kehittämiseen liittyvän tilatarveselvityksen 12.10.2022 §128 ja tehnyt tekniselle lautakunnalle esityksen selvityksen mukaisten tilatarpeiden hankesuunnittelusta. Tilatarveselvitystä on esitelty valtuuston iltakoulussa 13.10.2022, jonka jälkeen kunnanjohtaja on nimennyt varhaiskasvatuksen tilatyöryhmän 22.11.2022 §20. Työryhmä on kokoontunut käsittelemään asiaa neljä kertaa 16.1.2023, 9.2.2023 ja 23.2.2023. 16.3.2023

2. Varhaiskasvatuksen tilatarpeet hyvinvointilautakunta 12.10.2022 §128

Hyvinvointilautakunnan hyväksymän tilatarveselvityksen mukaan Päivärinteelle tarvitaan tilat neljälle päiväkotiryhmälle, joista kaksi on uutta ryhmää ja kaksi on nykyistä väistötiloissa olevaa ryhmää. Saman selvityksen mukaan Kirkonkylälle tarvitaan toimintakaudelle 2023 -2024 tilat kahdelle päiväkodin esiopetusryhmälle ja jatkossa vuosille 2024-2026 tarvitaan tilat kolmelle uudelle päiväkotiryhmälle ja uudet korvaavat tilat Jussilantien avoimelle varhaiskasvatukselle ja perhepäivähoidon varahoidolle.

Varhaiskasvatusjohtaja on toimittanut 15.2.2023 tarkennetun tarveselvityksen akuuttien tila-asioiden osalta, jossa minimiratkaisuksi on esitetty lomituksesta vapautuvien Jussilantien tilojen muuttamista yhden päiväkotiryhmän tilaksi jo syksyksi 2023, jolloin Koivulehtoon saataisiin perustettua yksi uusi alle 3 -vuotiaiden ryhmä. Seuraavina vuosina (2024-2026) kirkonkylälle järjestetään päiväkotitilat varhaiskasvatuksen ryhmille niin, että palvelutuotannon muutosta voidaan jatkaa.

Tilatarpeet Kirkonkylän alue:

Tilatarveselvityksen mukaiset Kirkonkylän alueelle perustettavat varhaiskasvatuksen ryhmät yhteensä 4 ryhmää:

- yksi uusi alle 3 -vuotiaiden ryhmä vuodelle 2023
- yksi uusi alle 3 -vuotiaiden ryhmä vuodelle 2024 -2026
- kaksi uutta 4-6 -vuotiaiden ryhmää vuodelle 2024 -2026

Tilatarpeet Päivärinteen alue

Tilatarveselvityksen mukaiset Päivärinteen alueelle perustettavat varhaiskasvatuksen ryhmät yhteensä 4 ryhmää:

- yksi uusi alle 3 -vuotiaiden ryhmä vuodelle 2024
- yksi uusi 4-6 -vuotiaiden ryhmä vuodelle 2024
- Lisäksi uudet korvaavat tilat väistötiloissa toimiville nykyisille ryhmille (yksi ryhmä väistötiloissa RY:n tiloissa ja yksi ryhmä väistötilassa päiväkodin monitoimitilassa) vuodelle 2024

3. Varhaiskasvatuksen asiakaskohtaiset kustannukset

Hankesuunnitelmatyön yhteydessä on arvioitu ja laskettu palvelutuotannon kustannuksia päätöksenteon perusteeksi.

Palvelutuotannon kustannukset perhepäivähoidossa

Perhepäivähoidon laskennallinen kustannusrakenne on keskimäärin seuraava:

Kustannuslaji	euroa/lapsi/kk
Henkilöstö	687
Kulut ja korvaukset	100
Varahoidon järjestelyt	55
Hallinto	25
Yhteensä	867 euroa/lapsi/kk

Perhepäivähoidossa hoidetaan myös pieniä 0-3 vuotiaita lapsia, joka on syytä huomioida kustannusten vertailussa. Perhepäivähoidon edullisuus korostuu nimenomaan pienten alle kolmevuotiaiden lasten hoidossa.

Laskennassa lasten erityistarpeiden, vuorohoidon, keskushallinnon, ohjelmistojen jne. kustannusvaikutukset on karsittu pois olettamalla niiden kustannusten olevan sama kaikissa malleissa.

Palvelutuotannon kustannukset kunnallisessa päiväkodissa (uusi rakennus)

Kunnan omistaman uuden päiväkodin ryhmäkohtaiset kustannukset muodostuvat seuraavasti

Kustannuslaji	4-6 vuotiaat euroa/vuosi	1-3 vuotiaat euroa/vuosi
Tilat	50.000	50.000
Henkilöstö	130.000	121.000
Ateriat	30.000	17.000
Hallinto	16.500	16.500
Yhteensä	231.000	209.500
Asiakaspaikat	21 kpl	12 kpl

Kunnan oman päiväkodin yhden yli kolmevuotiaan päiväkotipaikan perushinnaksi muodostuu noin 919 euroa/kk ja alle kolme vuotiaalle noin 1455 euroa/kk

Palvelutuotannon kustannukset palveluseteli

Oulun kaupungin varhaiskasvatuksen palvelusetelin perusarvo 1.1.2023 alkaen on 878 euroa/kk ja alle kolme vuotiaalle 1493 euroa/kk. Palvelusetelin hinnan lisäksi tulee sopimushallinnon kustannukset arvio 40 euroa/kk/lapsi.

Yksityinen päivähoito on mahdollista toteuttaa myös kunnan ja palveluntuottajan välisenä ostopalveluna, joka poikkeaa palvelusetelimalista lähinnä asiakkaan valinnanvapauden näkökulmasta.

Palvelutuotannon kustannusten vertailu

Seuraavassa yksinkertaistettu laskentaesimerkki neljäryhmäisen päiväkodin, jossa on kolme yli 4-6 vuotiaiden ryhmää ja yksi alle kolmevuotiaiden ryhmä, yhteensä 75 asiakaspaikkaa, kustannusten vertailua varten. Laskennassa lasten erityistarpeiden, vuorohoidon, keskushallinnon, ohjelmistojen jne. kustannusvaikutukset on karsittu pois olettamalla niiden kustannusten olevan sama kaikissa malleissa.

Kolme ryhmää 4-6 vuotiaita (63 lasta) ja yksi ryhmä alle 3 vuotiaita (12 lasta).

	lasten määrä		ysk.hinta		YHTEENSÄ
	0-3 v.	4-6 v	0-3 v.	4-6 v	euroa/vuosi
Kunnan oma päiväkoti	12	63	1455	919	904.000
Perhepäivähoito	yhteensä 75 lasta		keskimäärin 867 e		780.300
Palveluseteli	12	63	1533	918	914.760

Esimerkkilaskelman mukaan kunnan oma perhepäivähoito on edullisin tapa tuottaa varhaiskasvatuksen palvelut. Yksityisen päiväkodin ja kunnan oman päiväkodin laskennallinen kustannusero on marginaalinen ja mahtuu vaihteluväliin. Palvelusetelin tai ostopalvelun käytöllä kunta säästyy uuden päiväkodin rakentamiselta.

4. Tilatarpeiden ratkaisuvaihtoehdot

Muhoksen kunnan lasten kokonaismäärä on laskusuunnassa ja se näkyy koulujen oppilasmäärien ennusteessa ja koulujen tilatarpeen vähentymisenä. Varhaiskasvatuksen palvelurakenteen muutos perhepäivähoidosta päiväkotihoidon taas lisää varhaiskasvatuksen tilantarvetta.

Monet asiat kulminoituvat siihen miten nykyisiä tiloja käytetään jatkossa. Hyvinvointilautakunnan esittämät varhaiskasvatuksen tilantarpeet voidaan ratkaista

1. tehostamalla nykyisten tilojen käyttöä
2. rakentamalla tai hankkimalla kunnalle uusia päiväkotitiloja
3. ostamalla tarpeen mukaiset palvelut ja tilat yksityiseltä toimijalta.

Päivärinteen alue

Päivärinteen alueella varhaiskasvatuksen tilatarve on neljälle ryhmälle. Nykyinen päiväkoti on uusi ja sijaitsee Hyrkin koulun kanssa samalla kiinteistöllä. Hyrkin koulurakennus on kärsinyt sisäilmaongelmista ja koulurakennus on tulossa tulevaisuudessa hankekehitysvaiheeseen, joten nykyisen koulun tilojen käytön tehostaminen ei ole perusteltua. Hyrkin koulun oppilasmäärässä ei myöskään ole nähtävissä suurta notkahdusta, joka vapauttaisi tiloja varhaiskasvatuksen tarpeisiin. Lisäksi Muhoksen kunta on hankkinut alueelta tonttimaata päiväkodin laajennusta varten ja varannut vuoden 2023 talousarvioon rahoituksen päiväkodin laajennuksen hankesuunnitteluun.

Päivärinteen alueen varhaiskasvatusratkaisuksi esitetään kunnalle hankittavia omia uusia päiväkotitiloja. Uudet tilat neljälle ryhmälle toteutettaisiin nykyisen päiväkodin laajennuksella. Tilojen käyttöönoton tavoiteaikataulu kevät 2025. Uusi päiväkoti tarjoaa mahdollisuuden siirtää lapsia perhepäivähoidosta ja väistötiloissa olevat lapset päiväkotihoidon ja samalla varaudutaan Päivärinteen alueen asukasluvun kasvuun.

Kirkonkylän alue

Kirkonkylän alueen varhaiskasvatuksen tilatarve on yhteensä neljälle uudelle ryhmälle vuosina 2023-2026.

Ensimmäisenä vaihtoehtona on tutkia olemassa olevien tilojen käytön tehostamisen mahdollisuuksia. Tämä tilojen käytön tehostaminen ja toimintojen uudelleenjärjestely kytkee Kirkonkylän alueen varhaiskasvatuksen tilaratkaisun osaltaan myös kouluverkkoratkaisuun ja kouluverkkotarkastelu on tarpeen tehdä ennen uusien päiväkotitilojen rakentamista tai hankintaa Kirkonkylän alueelle.

Muhoksen kunnan koulutoimistosta saadun 24.4.2023 päivätyn ennusteen mukaan alakoulujen oppilasmäärä ilman esikoululaisia tulee lähivuosina kehittymään seuraavasti:

2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026	2026-2027
961	917	900	853	809

Jos ennuste toteutuu niin alakoulujen oppilasmäärä vähentyy siten, että se antaa tarvittaessa mahdollisuuden sijoittaa kaikki uudet varhaiskasvatuksen päiväkotipaikat nykyisten koulurakennusten tiloihin. Lisäksi tämän suunnitelman liitteenä olevasta koulukohtaisesta oppilasmääräennusteesta käy ilmi, että merkittävin oppilasmäärien muutos kohdentuu uusimpaan ja isoimpaan kouluun, Kirkonkylän alakouluun. Kirkonkylän koulun tilojen kehittäminen jatkuu edelleen ja koulun uusi liikuntasali valmistuu syksyllä 2025. Tilahallinnan näkökulmasta uusimpien tilojen maksimaalinen koulukäyttö olisi kustannustehokkain ratkaisu. Tämä edellyttäisi oppilaiden siirtoa muualta Kirkonkylän koululle ja vapautuvien tilojen hyödyntämistä varhaiskasvatuksen tiloina.

Siltaratkaisuna vuosille 2023-2026 Kirkonkylän alueelle perustetaan yksi uusi varhaiskasvatuksen ryhmä Jussilantielle lomituksen hallinnolta vapautuviin tiloihin syksyllä 2023. Siltaratkaisu puretaan, kun tarvittavat 4 uutta ryhmätalaa on saatu hankittua. Uusien tilojen ja järjestelyjen käyttöönoton tavoiteaikataulu on vaiheittain vuoteen 2026 mennessä. Lisäksi siirtymäaikana vuosina 2024-2026 hyödynnetään tarvittaessa vuokratiloja varhaiskasvatuksen esittämien tarpeiden mukaan.

5. Erityiskysymyksiä

Esikoululaisten sijoitus

Muhoksen kunta on mukana kaksivuotisessa esikoulukokeilussa, joka jatkuu nykyisellään lukuvuoden 2023 - 2024 loppuun saakka. Kokeilussa esikoulu aloitetaan jo viisivuotiaana varhaiskasvatuksen palveluissa. Kokeilun aikana tapahtunut esikoululaisten osittaista siirtymistä perusopetuksesta varhaiskasvatuksen palveluihin, joka on vähentänyt perusopetuksessa olevien esikoululaisten määrää ja samalla lisännyt varhaiskasvatuksen palvelu- ja tilatarvetta. Tällä kokeilulla on oma vaikutuksensa mm. ryhmäkokojen, henkilöstön ja tilankäytön tehokkuuteen ja osaltaan tämä kytkee koulun ja varhaiskasvatuksen tilankäytön toisiinsa.

Jos kokeilu jatkuu, niin esikoululaisten osalta on jatkossa tarkoituksenmukaista linjata, onko esikoululaisten mahdollista sijoittua yhden toimijan esim. varhaiskasvatuksen alaisuuteen ja mitä se tarkoittaa tilojen käytön osalta.

Yksityisen palvelutuotannon osuus varhaiskasvatuksesta

Yksityisen varhaiskasvatuksen tulevaisuus on kunnassa strateginen asia, jota on käsitelty mm. Muhoksen varhaiskasvatuksen kehittämissuunnitelmassa 2020-2025. Kehittämissuunnitelma ei ota suoraan kantaa yksityisen varhaiskasvatuksen rooliin tai osuuteen Muhoksen varhaiskasvatuksen palvelutuotannossa. Suunnitelman hyväksymisen jälkeen yksityisen päiväkotien lukumäärä Muhoksella on supistunut kahdesta yhteen toimijaan toisen yksityisen päiväkodin lopettaessa toimintansa.

Muhoksen kunnassa toimii tällä hetkellä yksi yksityinen päiväkotitoiminta, jossa on 44 asiakaspaikkaa. Muhoksen kunnan yksityisen varhaiskasvatuksen rahoitusmalli perustuu yksityisen hoidon tukeen ja kuntalisään. Muut yksityisen palvelutuotannon rahoitusvaihtoehdot ovat suora ostopalvelu ja palveluseteli.

Selvitystyön aikana on kuultu Muhoksen kunnan alueella toimivan yksityisen päiväkodin pitäjää, joka on ilmaissut huolensa oman toiminnan kannattavuudesta Muhoksen kunnassa käytössä olevalla yksityisen

hoidon kuntalisään perustuvalla rahoitusmallilla. Muhoksen kunnan olisi tarkasteltava omana erityisenä kysymyksenä onko yksityiselle varhaiskasvatukselle roolia kunnan varhaiskasvatuksen palvelutuotannossa ja kuinka tarvittaessa varmistaa kyseisen palvelun saatavuus.

6. Uusien päiväkotien investointikustannusten arviointia

Uuden neliryhmäisen päiväkotirakennuksen koko on noin 650 m² ja investointikustannukset ovat noin 2.300.000 – 2.500.000 euroa ja investoinnin vaikutukset varhaiskasvatuksen käyttötalousosaan vuokrien muodossa on noin 200.000 – 250.000 euroa vuodessa. Lisäksi tulee huomioida palvelutuotannon muutuskustannukset.

Uusien päiväkotien rahoitusvaihtoehdot

Päiväkotien rakentaminen voidaan rahoittaa kunnan omalla pääomalla, Leasing -rahoituksella tai vuokraamalla. Rahoitusvaihtoehdot eroavat korkotekijän osalta ja investoinnin takaisinmaksuajan pituuden osalta. Vuokrarakennus on käyttökustannuksiltaan pitkässä juoksussa kallein rakennus eikä ole tarkoituksenmukainen vaihtoehto tilanteessa, jossa rakennuksen odotettu käyttöaika on yli 10 -vuotta. Leasing -rahoituksen ja kunnan oman lainarahoituksen välinen korkoero ja sen vaikutus käyttökustannuksiin on vähäinen. Yksityisessä päiväkotihoidossa investoinnin rahoituskustannus sisältyy palvelun hintaan.

7. Yhteenveto ja esitys jatkotoimista

Tässä hankesuunnitelman tavoitevuodeksi on asetettu hyvinvointilautakunnan tilatarveselvityksen mukaisesti vuodet 2025-2026.

Päivärinteen alueen varhaiskasvatuksen tilaratkaisuksi esitetään kunnan oman uuden neljäryhmäisen päiväkodin rakentamista siten, että uudet tilat ovat käyttöönotettavissa viimeistään kesällä 2025. Mikäli Päivärinteen päiväkodin laajennus halutaan käyttöön aikaisemmin niin investointipäätös olisi tehtävä jo syksyllä 2023.

Kirkonkylän alueen varhaiskasvatuksen tila-asiat voidaan ratkaista vaiheittain vuosina 2023-2026. Ratkaisut perustuvat ensisijaisesti nykyisten tilojen käytön tehostamiseen ja palveluverkon uudelleen järjestelyihin ja asiassa huomioidaan kouluikäisten lasten määrän muutokset. Esitetty aikataulu edellyttää kouluverkkoselvityksen avaamista ja päätösten tekemistä vuoden 2024 aikana.

Kirkonkylän alueen varhaiskasvatuksen akuuttiin tilaongelmaan toteutetaan siltaratkaisuna yhden päiväkotiryhmän tilat Jussilantielle lomitukselta vapautuviin tiloihin. Kyseiset tilat otetaan käyttöön elokuussa 2023. Lisäksi siirtymäaikana vuosina 2024-2026 hyödynnetään tarvittaessa vuokratiloja varhaiskasvatuksen esittämien tarpeiden mukaan.

Liitteet:

1. Varhaiskasvatuksen tilatarpeet tarkastelu 14.2.2023 /Anu Vartiainen ja Tuula Timonen
2. Varhaiskasvatuksen tilatarveselvitys 4.10.2023, hyvinvointilautakunta 12.10.2022
3. Muhoksen varhaiskasvatuksen kehittämissuunnitelma 2020 -2025, hyvinvointilautakunta 7.12.2022
4. Koulujen oppilasmääräennusteet 2023-2028, 24.4.2023